

DE MOURIK

vogelwerkgroep rijk van nijmegen en omstreken

4^e JAARGANG

- NR. 2 -

APRIL 1978

DE MOURIK

orgaan van de VOGELWERKGROEP RIJK van NIJMEGEN en OMSTREKEN

4^e Jaargang

- Nr. 2 -

april 1978

Redactie: Ed Grotenhuis, Hoofdredacteur
Jos van Dokkum
Bart Engelen
Wouter Helmer
Henk Hoogenboom

Kontakt-adres: Jonkerstraat 57, Weurt. Telefoon: 08897 - 1908

Bestuur:

VOORZITTER:

D.Visser,
Weezenhof 32-67, Nijmegen.
tel.: 080 - 441788

SECRETARIS:

W.v.d.Coelen,
Jac.Canisstraat 6, Nijmegen.
tel.: 080 - 233278

PENNINGMEESTER:

H.de Vries,
Jan van Cuykstraat 46, Cuyk.
tel.: 08850 - 13614
postgiro: 26.47.41
met vermelding: "VWG"

CONTRIBUTIE:

Gewone leden f 7,50
Jeugdleden tot 18 j. f 5,00
Gezinsleden. . . . f 2,50

Werkgroepen:

ARCHIEF-VERSLAGEN-WAARNEMINGEN:

W.Helmer, Joanneslaan 7, Nijmegen.
tel. 080 - 233371.

EXCURSIES:

B.Engelen, Sonatestraat 15, Nijmegen.
tel.: 080 - 773502.

LEESMAPPEN:

J. v. Dokkum, Evertsenstraat 36, Nijmegen.

NESTKASTVERVAARDIGING:

W.Schurink, Marialaan 39, Nijmegen.
tel.: 080 - 773551.

NESTKASTPLAATSING:

J. de Vrieze, Leygraaf 122, Druten.
tel.: 08870 - 3454.

VOGELCURSUS:

E.Grotenhuis, Onyxstraat 29, Nijmegen.
tel.: 080 - 561756.

WINTERTELLING:

D.Visser, Weezenhof 32-67, Nijmegen.
tel.: 080 - 441788.

WINTERVOEDERING:

J.Pieters, Schependomlaan 112, Nijmegen.
tel.: 080 - 771241.

Overneming van artikelen of gedeelten hiervan, alsmede van illustraties is uitsluitend toegestaan met bronvermelding en schriftelijke toestemming van de redactie. Auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikel. Publicatie van artikelen enz. behoeft niet te betekenen dat de daarin vermelde meningen het inzicht van de redactie weergeven.

REDACTIONEEL.....

Nu de kramsvogels en de koperwieken die de tuinen en parken met honderden bevolkt hebben met de sneeuw en kou verdwenen zijn, is ook het winterseizoen zo goed als voorbij en staat het voorjaar weer voor de deur.

In dit nummer wordt desondanks nog even teruggekeken met de verslagen van de rivier- en stootvogeltellingen. En dat velen zich de afgelopen maanden actief hebben betoond, bewijzen weer de nodige waarnemingen. Maar ook dit voorjaar zijn er genoeg activiteiten om aan deel te nemen.

Zo is bijvoorbeeld op de onlangs gehouden jaarvergadering besloten om de maandelijkse contactavonden meer vorm te geven door iedere maand een bepaalde vogelsoort aan de orde te stellen, waar dan een van de leden een inleiding over zal houden en waarna dan van gedachten gewisseld (voor de radicalen onder ons: gediscussieerd) kan worden. Beslist de moeite waard dus. Voor de onderwerpen: zie verder in dit nummer. Ook zal dit jaar - voorlopig voor de laatste keer - het jaarlijkse VWG-kamp in het Woold (Winterswijk) worden georganiseerd. Voor volgend jaar bestaan er plannen voor de Wieden, maar nu heeft U nog de kans grote gele kwik, havik, ortolaan en vele andere bijzondere soorten van dit prachtige landschap te gaan bekijken. Zeer aanbevolen!

Tot besluit weer dank aan de inzenders van copy en nogmaals de traditionele vraag van de eerste nummers van een nieuwe jaargang: Is uw contributie reeds betaald?

VAN DE BESTUURSTAFEL

Verslag ledenvergadering dd. 8 maart 1978 in zaal N-4 van de Faculteit Wis- en Natuurkunde te 20.00 uur. Aanwezig waren 12 personen, dit is veel te weinig om alle activiteiten rond te krijgen .

Voorzitter opende de vergadering en deelde mee dat als tweede secretaris benoemd is de heer H. de Vries, Weezenhof 32-67 te Nijmegen, tel.080-441788.

Daarna werden de volgende onderwerpen behandeld;

- Contactavonden. Deze avonden worden slecht bezocht, waarschijnlijk komt dit omdat er geen vastgesteld programma is. Om hierin verandering aan te brengen wordt vanaf nu steeds ruim van te voren een onderwerp vast gesteld. De opzet is dat iedereen die deze avond bezoekt het onderwerp bestudeerd.

De volgende onderwerpen staan op het programma;

STERNS op 4 april door H. de Vries

GIERZWALUW op 2 mei door J. van Dokkum

FUTEN op 6 juni door M. Reinders

- Vogelcursus voor beginners. De cursus loopt prima. Op de eerste avond te Nijmegen waren 30 deelnemers. Voor de cursus te St. Anthonis heeft men al een ander lokaal moeten zoeken vanwege het grote aantal deelnemers.

De vogelcursus voor gevorderden start volgend jaar.

- Nestkasten. Op 22 en 29 april worden vlotjes voor Zwarte Sterns aangebracht. Bij een groot aantal deelnemers gebeurt dit naast de Ooypolder ook in de Vilt. Voor het controleren van Kerkuilennestkasten zijn nog mensen nodig. Opgave en inlichtingen bij J. de Vrieze, tel. 08870-3454.

- Werk- en schrijfavonden. Ondanks de kleine- steeds de zelfde - groep schiet het werk goed op. Als er mensen zijn die nog dagboeken hebben over vogelwaarnemingen in het gebied van onze VWG. deel dit even mee aan de waarnemingssecretaris W. Helmer.

- Inventarisaties. In het MAASHEGGENGEBIED staan enkele proefstukjes op het programma ter grootte van 6,67 ha. Belangstellenden van harte welkom.

Op de St. Jansberg wordt een klein boscomplex gedaan op verzoek van Natuurmonumenten. Inlichtingen voor beide inventarisaties bij D. Visser. Twee stukken van 5 ha. in het REICHSWALD worden geïnventariseerd door J. Thissen, tel. 08891-1523 die nog veel hulp kan gebruiken.

Voor de Ooypolder- oostelijk gebied- hebben 5 mensen hun deelname toegezegd. Dit is te weinig. Inlichtingen bij W. vd Coelen, tel 233278.

- Collectief abonnement op het Vogeljaar. Tijdens de vergadering bood zich iedereen aan om vanaf 1 januari 1978 via de VWG het tijdschrift te ontvangen. Vereist zijn een 20 personen ; gezocht worden nog 8 leden die via de VWG een abonnement willen nemen op het Vogeljaar. Voordeel een reductie voor het lid en voor de VWG vermelding op de achterzijde van het tijdschrift. wie volgt ?

Hierna volgde een diaserie van O. van Hoorn over de Ooypolder. Prachtige beelden over vogels maar ook over het fraaie landschap van de polder. Eveneens de mooie plekjes - hagen, huizen, boerderijen en plassen- die de laatste jaren verdwenen zijn. Hartelijk dank Olav.
De sluiting van de vergadering vond plaats te 23.50 uur.

Oproep tot medewerking;

Zo U weet is de omgeving van Nijmegen vwb het SOVON-project nu goed onderzocht. Uitzonderingen daarop zijn de blokken 45-18 (Wijchen zuid) en vooral 45-17 (Ravenstein). Zo er leden van de VWG zijn die er het afgelopen jaar wel eens geweest zijn, worden zij vriendelijk verzocht gegevens van de vogels - ook van gewone soorten - door te geven aan W. vd Coelen. Zie bijgaande kaartjes.

LEDENMUTATIES.

Nieuwe leden:

- A.J.Derks, Heilige Stoel 48-10, Wijchen.
- J.Teunissen, Meeuwenstraat 4, Oerasselt.
- M.v.d.Broek, Bredeweg 46, Groesbeek.
- M.Kloosterman Blankenbergseweg 4, Heumen.
- H.F.Kessler, Kon. Julianastraat 7, Heumen.
- M.Driessen, Weezenhof 82-55, Nijmegen.
- M.P.van Sleeuwen, Cerespark 4, Stevensbeek.
- P.M.Walvius, Weverstraat 19A, Lent.
- A.C.Zegers, Einsteinstraat 104, Nijmegen.
- Ton Vereecken, Pijkestraat 15, Nijmegen.

Verhuisd:

- P. van Laake, Beemdstraat 4, Nijmegen.
- T.Wilbers & A.v.d.Munckhof, Sperwerstraat 27, Gemep.

NIEUWE UITGAVEN - ONTVANGEN MEDEDELINGEN.

The birds of the Western Palearctic, deel 1, 648 pag. met 46 platen in kleur en 350 illustraties in de tekst.

Prijs voor del 1: £25,- , d.i. f110,-

Het gehele standaardwerk omvat meer dan 740 soorten, waarvan 640 broedvogels.

Het complete werk gaat over een periode van 8 jaar verschijnen. Na "Handbuch de Vögel Mitteleuropas", verschenen in 1966 (deel 1) tot 1977 (deel 7), is dit het tweede moderne standaardwerk waarover de ornitholoog kan beschikken.

Besteladres: Holden Books Ltd., 15 North Parade Avenue, Oxford OX2 6LX, England.

Rondschrijven Vogelwerkgroep Winterswijk. Inhoud o.a. het insturen van waarnemingen, tussentijdse informatie bij transecttellingen, Flevolandexcursie.

Werkgroep-Milieubeheer Groesbeek 1978 - 1. Eerste aflevering van dit nieuwe tweemaandelijks tijdschrift.

Inhoud o.a. Vijf jaar Werkgroep-Milieubeheer,

Het landschap en de natuurgebieden rondom Groesbeek.

Vogels onder hoogspanning. Een studie betreffende de invloed van hoogspanningslijnen op de vogelsterfte. Enkele conclusies:

Per jaar vallen in Nederland tussen 600.000

en 1.000.000 draadslachtoffers, duisternis en weersomstandigheden zijn van invloed op het aantal slachtoffers; mogelijk ook treef, mastvorm draadconfiguratie.

Hoogspanningslijnen zijn voor enkele kwetsbare of zeldzame vogelsoorten mogelijk van invloed op de totale populatie van die soorten. Het beter zichtbaar maken van vooral relatief dunne bliksemraden kan het aantal draadslachtoffers verminderen.

Prijs f 7,80. Storting op postgiro 9933 t.n.v. Natuurmonumenten, 's Graveland, onder vermelding van "Vogels onder hoogspanning".

FENOLOGIEVERSLAGEN.

N.a.v de fenologieverslagen in "De Mourik" 4^e Jrg. Nr.1 en in "Het Vogeljaar" jrg. 26, 1-78, zullen er bij de meeste lezers wel vragen gerezen zijn, omdat bij vergelijking de nodige verschillen blijken. Dit komt o.a. doordat in de Mourik gegevens verwerkt zijn die ná 1 september binnen gekomen zijn i.t.t. het artikel in het Vogeljaar. Een fout mijnerzijds is de schrijfwijze van Montfoort, dit moet zijn Montfort in Limburg zoals de heer Pieters terecht opmerkte. Daarnaast heeft de auteur in het Vogeljaar de waarnemingen van gierzwaluw, gele kwikstaart, boomvalk, gekraagde roodstaart, grote karekiet, kleine karekiet, zwartkop, grasmus en bonte vliegenvanger verkeerd overgenomen. Onvermeld is gelaten dat de gegevens verzameld zijn door VWG Nijmegen en Limburg. Correcties en rectificaties zullen verschijnen in het fenologieartikel 1978 in het Vogeljaar.

★ Walter v.d. Coelen, secr., Jac. Canisstraat 6, Nijmegen.

ACTIVITEITEN

Mededelingen voor deze rubriek inzenden aan: B. Engelen,
Sonatestraat 15, Nijmegen.

EXCURSIES. Op zondag 16 april wordt door Dick Visser een excursie naar de Hatertse Vennen geleid. Verzamelen bij boerderij De Diervoort om 08.00 uur. Speciaal aanbevolen voor de deelnemers aan onze vogelcursus.

Op zaterdag 6 mei vroege vogelexcursie in de omgeving van Gassel o.l.v. Bart Engelen (i.s.m. KNNV). Vertrek van station Nijmegen om 6.00 uur, terug om ca. 12.00 uur. We gaan met part. auto's. Voor deelname gaarne opgeven bij de excursieleider (773502) uiterlijk dinsdag 2 mei.

Op zaterdag 27 mei een excursie naar de Flevopolder o.l.v. Henk de Vries met particuliere auto's. Het maximum aantal deelnemers bedraagt twaalf. Vertrek van station N.S.Nijmegen om 7.00 uur. Voor deelname opgeven uiterlijk 24 mei bij de excursieleider.

Op zaterdag 17 juni gaan we samen met de KNNV de Ooy-polder in o.l.v. Bart Engelen. We vertrekken voor dag en dauw om 06.00 uur en zijn dan om ca. 12.00 uur weer terug. Startplaats: Hollands-Duits gemeal.

EEN AVONDJE VOGELN. Na de invoering van de zomertijd (2 april) zijn er weer mogelijkheden om er 's avonds eens op uit te trekken, bijv. naar de Bruuk, Personenbos, de Ooy of het Bos van Leur. Gedurende de maanden april, mei en juni zijn enkele data geprikt: op maandag 17 april, dinsdag 9 mei en maandag 5 juni verzamelen we bij het station N.S. Nijmegen om 19.00 uur en besluiten dan in onderling overleg ter plekke waarheen de tocht zal gaan.

SCHRIJF- en WERKAVONDEN. Deze zullen blijven doorgaan en wel elke tweede en vierde dinsdag van de maand. Een nieuw home voor deze avonden hebben we gevonden bij de Jeugdbonden te Nijmegen, in de van Waldeck Pyrmontsingel no. 14 op de bovenverdieping. Hopelijk laten de leden onze nieuwe waarnemingssecretaris niet in de kou staan.

NESTKASTEN. Op de zaterdagen 22 en 29 april a.s. hopen we een vervol-
g op op de vorig jaar zo succesvol verlopen ZWARTE
STERN-campagne te hebben. We gaan weer op diverse plaatsen in de
Ooy-polder vlotjes leggen, nadat deze eerst deskundig in elkaar
getimmerd zijn. En daarvoor kunnen we heel wat hulp gebruiken.
Vanaf 09.00 uur kunt u terecht in de Staatsbosbeheer-loods op het
terrein van de voormalige steenfabriek boven de Groenlanden (u
weet wel, die met de scheve pijp). Neemt u wel een hamer mee, voor
de rest wordt gezorgd. Laarzen zeer aanbevolen, zwempak kan ook
goed van pas komen. Nadere inlichtingen worden verstrekt door
Jan de Vrieze. Bij hem kunt u zich ook opgeven voor nestkastcontro-
leur, speciaal voor de kerkuilkasten in de Ooy, Bruuk, Jansberg,
Maasheggen, enz.

VWG-KAMP IN 't WOOLD (WINTERSWIJK) van 4 t/m 7 mei, wederom, wegens buitensporig succes, gepron-geerd!!!

PLAATS: Boerderij van dhr. H.T.Grievink, Woold K172, Winterswijk.

Het ligt in de bedoeling donderdags in de loop van de dag te arriveren en 's zondagsmiddags weer te vertrekken. Geslapen kan worden op de deel, in de stal of in zelf mee te brengen tenten.

ETEN: Zelfverzorgingskamp; voor gezamenlijk gebruik is een 2-pits butagstoestel aanwezig.

MEENEMEN: Tent + uitrusting voor wie in eigen tent wil slapen; luchtbed + slaapzak + extra dekens (het 's nachts nog vrij koud zijn), kookspullen en eetgerei (een extra kookpit is zeer welkom) en proviand. En verder alles wat men nog meer nodig denkt te hebben, zoals kijkers, laarzen en vogelgidsen.

KOSTEN: f 2,00 p.p. p.n.

OPGEVEN: Zo spoedig mogelijk, echter vóór 23 april bij Ed Grotenhuis. Voor dit kamp is eigenlijk geen extra aanbeveling nodig. Verslagen van de vorige keren vindt u in De Mourik nrs. 1975-2; 1976-2 en 1977-3/4.

KONTAKTAVONDEN. Deze avonden worden eveneens in de van Waldeck Pymontsingel gehouden op elke eerste dinsdag van de maand. Er zal telkens een inleiding over een bepaald onderwerp gehouden worden door een van onze leden, waarna de discussies kunnen losbranden.

Het programma tot de vakantie is:
4 april:

STERNS door Henk de Vries.

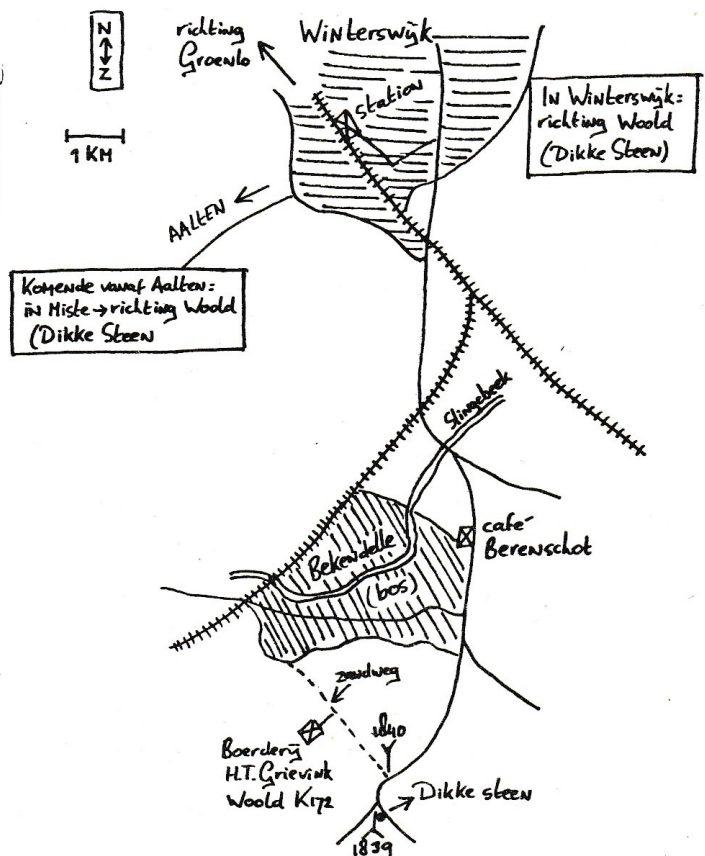
2 mei:

GIERZWALUW door J.v.Dokkum.

6 juni:

FUTEN door mevr. M.Reinders.

Ook iedere andere inbreng op deze avonden, of dat nou in de vorm van gesprekstof, dia's, films of geluidsopnamen is, is welkom.

WAARNEMINGEN

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★ januari-februari 1978

Het ontbreken van waarneemformulieren in de vorige Mourik was voor de meesten gelukkig geen belemmering om de waarneemsekretaris te konfronteren met een bijna onoverkomelijke stapel waarnemingen. Bijna, want hieronder staan ze, onder de lijst van waarnemers met bijbehorende afkortingen die men achter de waarnemingen in deze rubriek en in het archief kan vinden.

AB, A. Broen ; JB, J. Bekhuis ; LB, L.v.d.Bergh ; C, W.v.d.Coelen ; AD, A.v.Dijk ; DD, D.v.Dorp ; JD, J.v.Dokkum ; BE, B. Engelen ; HE, H. Evers ; GF, G. Frenken ; HG, H. Gorissen ; RG, R. Gorissen ; JG, J. Grotenhuis ; H, C.ten Ham ; Hus, F. Hustings ; FH, F.Hofman ; GH, G. Heijnen ; OH, O.v.Hoorn ; RH, R. Honing ; MJ, M. de Jong ; K, R.Kleijberg ; RK, R. Kwak ; MK, M. Klaasen ; LL, L.v.d.Leur ; AM, A.v.d.Munckhof ; AMe, A. Meekes-van Swaay ; GM, G. Miskens ; HM, H. Meekes ; JM, J. Meens ; BN, B.Nolet ; FN, F. Noordeman ; FNi, F. Nillesen ; PO, P. Opdam ; P, P.v.Laake ; PP, P. Peters ; Re, mevr. Reijnders ; FR, F. Richter ; MR, M. Richter ; GS, G.Sand ; MS, M. Schoenmakers ; WS, W. Schurink ; JT, J.Thissen ; dV, H.de Vries ; DV, D. Visser ; AV, A. Vink ; V, A. Voss ; WV, W. Vergoossen ; FV, F. Valckx ; W, W. Helmer ; ThW, Th. Wilbers ; WZ, W.v.d.Zande ; ww-t, waterwildtelling ; tr-t, trektelling.

Waarnemingen

Kuifduiker : 18-2 1 ex. Waal trajekt L-5 (ww-t).

Roodhalsfuut : 15-1 1 ex. grindgat Weurt (dV,DV).

Fuut : 7-1 142 ex. totaal Ooypolder, waarvan 115 ex. op Kaliwaal (W)
15-1 60 ex. grindgat Weurt (dV,DV) 18-2 268 ex. Waal trajekt
L-8 (ww-t) 26-2 143 ex. Kaliwaal Leeuwen (DV).

Aalscholver : 8-1 2 ex. Drutense waard (RG,HG,F.en R.Nillesen)
14-1 1 ex. Maas trajekten L-13, L-14 en R-13 (ww-t)
12-2 12 ex. Bemmelse waard (HM,AMe,C.Puntman).

Canadese gans : 18-2 4 ex. Waal trajekt L-8 (ww-t)

- Brandgans : 3-1 15 ex. - W Hatertse Vennen 14.30 u. (NJN) 12-2 1 ex. Kek. waard (HM,AM,C.Puntman) 17-2 1 ex. Kek. waard (AM, H.Pennarts) 18-2 Waal trajekt L-8 (ww-t) 25-2 3 ex. Kleyen, Duffelt en 1 ex. Niedersalmorth (VWG-excursie).
- Grauwe gans : 6-1 20 ex. - ZO Heyen (Re) 12-2 12 ex. Kek. waard (HM,AMe,C.Puntman) 15-2 50 ex. - N H.Landstichting (W) 17-2 45 ex. Kek. waard (AMe, H.Pennarts) 18-2 117 ex. totaal Waaloever tussen Nijmegen en Leeuwen (ww-t) 19-2 32 ex. Kek .Waard (ww-t, NJN).
- Kolgans : 14-1 13 ex. - O Circul van de Ooy (ww-t) 12-2 11 ex. Kek. waard (HM,AMe,C.Puntman) 25-2 50 ex. Kleyen, Duffelt en 200 ex. Niedersalmorth en 60 ex. Salmorth (VWG-excursie) 25-2 18 ex. - N tuin Gennep 19.30 u. (Re) 26-2 120 ex. Millingerwaard (MK, BN).
- Rietgans : 5-1 ca. 1200 ex ten ZW van Duffelward (NJN) 7-1 174 ex. - O Ooypolder (W) 28-1 10-12.000 ex. slapend op Bijland (NJN) 12-2 ca. 310 ex. Ooypolder (HM,AMe,C.Puntman) 19-2 ca. 700 ex. Circul v.d.Ooy (NJN) en ca. 200 ex. Kaliwaal (BN) 24-2 ca. 400 ex. Kek. waard (BN, MK) 25-2 2000 ex. Kleyen, Duffelt en 1900 ex. Niedersalmorth (VWG-excursie).
- Kol-Rietgans : 19-2 330 ex. - ZW vanuit Kek. waard (ww-t) 25-2 1200 ex. Millingerwaard (VWG-excursie).
- Knobbelzwaan : Max. Ooypolder op 19-2 : 76 ad. en 28 juv. (ww-t).
- Wilde zwaan : 14-1 6 ad. en 2 juv. Waal trajekt L-4 en 1 ad. ex Maas trajekt L-16 (ww-t) 28-1 12 ex. Bijland (NJN) 24-2 7 ex. Kaliwaal (MK) 25-2 4 ex. Kaliwaal (dV) 26-2 4 ex. Kaliwaal (MK, BN)
- Kleine zwaan : 17 waarnemingen waaronder : 14-1 35 ad. en 15 juv. Waal trajekt L-4 en 12 ad. plus 11 juv. Maas trajekt L-13, 15 ex. Ravenstein, 11 ad. en 1 juv. Ooypolder, 9 ad. en 7 juv. ten W van Keent (allen ww-t) 15-1 67 ad. en 26 juv. Staartjeswaard (DV, dV) 18-2 43 ex. - O overvl. Vlietberg Ooypolder (NJN) 18-2 73 ex. Staartjeswaard (DV) 18-2 12 ad. en 11 juv. Maas trajekt L-13 (ww-t).
- Wilde eend : 7-1 2715 ex. Ooypolder (W) 28-1 1500 ex. Kaliwaal en 2000 ex. Bijland (NJN)

Wintertaling : 7-1 410 ex. Kekerdomse waard (W).

Krakeend : 1-1 36 ex. Oude waal (BN) 14-1 46 ex. Oude Waal, 5 ex. Kaliwaal en 1 paar grindgat Weurt (ww-t) 6-2 1 paar Drutense waard (DV) 19-2 tijdens strenge vorst 5 ex. totaal Ooypolder (ww-t) 25-2 2 ex. Kaliwaal (dV) 26-2 6 ex. Oude waal (BN, MK).

Smient : 5-1 ca. 300 ex. Kek. waard (W) 19-2 363 ex. Kek. waard (ww-t) 26-2 ca. 500 ex. Kaliwaal Leeuwen (DV).

Krooneend : 7-1 1 o Drutense waard (RG, HG, AD, RH).

Brilduiker : 28-1 en 5-2 2 oo Middelaar (dV) 19-2 2 oo Kaliwaal (BN) 26-2 1 o Kaliwaal (MK, BN) 23-2 2 oo Linge, Eldikse veld, Opheusden (DV).

Nonnetje : 35 waarnemingen waaronder : 14-1 39 ex. totaal Ooypolder en 64 ex. totaal Waal tussen Nijmegen en Leeuwen (ww-t) 12-2 17 oo - 30 oo Ooypolder (HM, AMe, C. Puntman) 18-2 41 ex. totaal linker Waaloever tussen Nijmegen en Leeuwen (ww-t) 24-2 ca. 60 ex. Kaliwaal (MK) 26-2 ca. 100 ex. totaal Ooypolder (MK, BN) en 20 ex. Deestse waard (DV) 28-2 28 oo - 17 oo Moespotse waard, Beuningen (DV).

Grote zaagbek : 28 waarnemingen waaronder : 7-1 2 oo - 19 oo Kaliwaal (W) 14-1 16 ex. Kaliwaal en 1 o - 3 oo Drutense waard (RG, HG, J. de Vrieze) 28-1 1 o Middelaar (dV) 18-2 44 ex. Waal trajekt L-8 (ww-t) 19-2 42 ex. Ooypolder (ww-t) 25-2 1 o - 3 oo Waal, Hulhuizen (VWG-excursie).

Rode wouw : 25-2 9.45 u. 1 ex. - NO grensweg Spijkerwaard, Elten, 12.00 u. 2 ad. ex. - N Griethausen, Duffelt, 12.05 u. 2 ad. ex. (mogelijk dezelfde) - O Spijck, Salmorth, 17.00 u. 1 ad. ex. - NO Spijkerwaard, Elten (allen VWG-excursie) 25-2 1 ex. Millingerwaard (dV) en 2 ex. Bisonbaai (OH).

Havik : 10-1 1 o - Dekkerswald, Heumensoord 17.00 u. (DV) 24-1 2 ex. - Z overvl. Gennep (Re) 17-2 1 ex. Halve galg, Ooypolder (AMe, H. Pennarts) 18-2 1 o een kramsvogel slaand, Waal trajekt L-4 (ww-t) 25-2 1 juv. o jagend Kranenburger Broek (VWG-excursie).

- Sperwer : 37 waarnemingen waaronder : 6-1 1 o doodgevlogen tegen raam in Gennep met ring uit Denemarken (Re) 15-1 1 o Oude waal en 1 ex. Millingerwaard (NJN) 14-2 2 ex. H-Landstichting (W) 26-2 2 ex. Heumensoord (NJN).
- Ruigpootbuizerd : 16-2 1 ex. biddend Ewijk (C,GH) 17-2 1 ex. Halve galg, Ooypolder (AMe,H.Pennarts).
- Blauwe kiekendief : 10-1 1 o Zelderse Driessen, Ottersum (Re) 19-2 1 o Kaliwaal (BN).
- Slechtvalk : 21-1 plukresten van stormmeeuw, Oude waal (NJN) 4-2 plukresten van kokmeeuw, Bijland (W.Boeren).
- Smelleken : 7-1 1 ex. jagend bij Cuijk (Re) 14-1 1 ex. Megen (Re) en 1 ex. Waal trajekt L-6 (ww-t) 18-2 1 ex. Maas trajekt L-18 (ww-t) 25-2 1 ex. Ooypolder (dV).
- Kraanvogel : 23-2 3 ex. Bergse heide, (med. W.Jansen, bosw. Bergen)
- Goudplevier : 7-1 70 ex. four. Beuningse veld en 70 ex. four. Beun. Broek (DV) 24-1 170 ex. Beuningse veld (DV).
- Kemphaan : 7-1 32 ex. Kaliwaal (W).
- Witgatje : 7-1 17 ex. langs de Nieuwe en Oude wetering, Lindenholt (DV) 8-1 3 ex. Kranenburger Broek (DV) .
- Grutto : 24-2 40 ex. Oude waal en 48 ex. Kaliwaal (MK,OH) 25-2 60 ex. Gendtse waard en 1 ex. baltsend Niedersalmorth (VWG-excursie) 26-2 40 ex. Staartjeswaard en 15 ex. Drutense waard (DV).
- Houtsnip : 1 ex. doodgereden op weg Horst-Reichswald, 22-1 (MK, P.Scholte).
- Bokje : 16-2 1 ex. Ewijk (C,GH).
- Reuzenzwartkopmeeuw : 20-1 1 ex. 1-ste of 2-de jaars Bisonbaai (WZ,BN) 12-2 1 ex. Bisonbaai (FH).
- Dwergmeeuw : 1 juv. ex. op strand langs Waal trajekt L-8, 18-2 (ww-t)
- Grote mantelmeeuw : 14-1 1 ex. Ooypolder (ww-t) 26-1 1 ex. Kaliwaal Leeuwen (DV).
- Houtduif : 7-1 3860 ex. slapend Millingerwaard (W).

Kerkuil : 3-1 1 ex. jagend 20.00 u. Hatert (W).

Ransuil : jan-febr. ca. 20 ex. Millingerwaard (P.v.d.Langerijt).

Usvogel : 5-1 1 ex. Bisonbaai (W) 7-1 1 ex. Beuningse waard (RG,HG, RH,AD) 14-1 1 ex. Waal trajekt L-4 (ww-t) 12-2 1 ex. Oortjeshekken, Ooypolder (HM,AMe,C.Puntman) 19-2 1 ex. bij strenge vorst, Ooypolder (ww-t).

Boomleeuwerik : 19-2 6 ex. overvl. Kaliwaal (BN).

Grote gele kwikstaart : 7-1 oo wetering, woonwagenkamp Dukenburg en 1 o Nieuwe wetering, Lindenholt (DV) 14-1 1 ex. Maas-Waal kanaal, Weurt (DV) 28-2 2 ex. wetering, woonwagenkamp Dukenburg (RG).

Klapekster : 4-2 1 ex. bij de Plak, Leuthse straat, Ooypolder (RG,HG) 10-2 1 ex. idem (RG).

Zwartkop : 25-2 1 o Heilig Landstichting (W).

Tjiftjaf : 28-2 1 ex. four. in struiken, Afferdense waard (DV).

Roodborsttapuit : 28-1 1 o Leurse veld (RG,HG) 18-2 1 ex. Maas trajekt L-13 (ww-t) 26-2 1 o uiterwaarden Batenburg (RG,HG) en 1 o Hogewald, Beuningen (DV).

Zwarte roodstaart : 14-2 1 zingend o Canisius College, Nijmegen (W).

Putter : 6-1 11 ex. steenfabriek Groenlanden (DV) 7-1 22 ex. Klein-Zeeland, Ooypolder (W) 18-2 11 ex. Waal trajekt L-4 (ww-t).

Frater : 15-1 31 ex. Trajanusplein, Nijmegen (NJN) 28-1 35 ex. idem (BN)

Spreeuw : 23-1 min. 30.000 ex. slapend in populierenbos bij Druten (DV) 17-1 ca. 15.000 ex. slapend in de Vilt, Beugen (Re).

Kauw : 15-1 ca. 1500 ex. slapend Millingerwaard (NJN).

Bonte kraai : 25-2 2 ex. Spijck, Salmorth (VWG-excursie) 15-1 16 ex. Bergse heide (Re).

Waarnemingen van maart en april voor de volgende Mourik (liefst ruimschoots) vóór 26 mei opsturen naar ★ Wouter Helmer
Joanneslaan 7
Nijmegen

Riviertelling januari - februari 1978

Op 14 januari telden wij bij vrij slecht tot redelijk zicht, een bewolkte hemel, een temperatuur van omstreeks 5° C en een zwakke wind uit het westen.

Langs de Waal telden: 2L-3L: O. v. Hoorn, C. ten Dam, J.v.Dokkum (en tevens, in de tabel met haakjes aangegeven: op 7 januari, W.Helmer); 4L-8L: A.v.Dijk, R.Honing.
Langs de Maas: 13L-15L: B.Engelen, J.Pieters, P.Egelmeers; 13R-15R: F.Richter, W.vd.Zande; 16L-18L: M.Reijnders, Hk. de Vries; 16R-18R: R.Gorissen, J. de Vrieze.

Op 18 februari hadden wij goed zicht, weinig bewolking, lichte vorst en vrijwel geen wind. Langs de Waal telden: 2L-3L: O.v.Hoorn, C. ten Ham, R.Voss op 19 februari (en tevens, in de tabel, Hk. de Vries op 25 februari, toen het voorjaar losgebarsten leek); 4L-8L: J.Pieters, R.Honing.

Langs de Maas: 13L-15L: B.Engelen, H.&A.Meekes-v. s waay,; 13R-15R: J.Th. usen, F.Hofman; 16L-18L: P.Egelmeers, Hk. de Vries; 16R-18R: H.Hoogenboom, J. de Vrieze.

Riviertelling 14 januari 1978.

rivier	W A A L							M A A S						
	vakken	2L	(2L)	3L	(3L)	4L	5-6L	7-8L	13	14	15	16	17	18
fuut	42	119	8	23	50	12	150		1	4			10	
dodaars			2		2	1				1			12	3
aalscholver								2	1					
bl. reiger	2	9	6	5	3			8	5	3	11		6	8
roerdomp	1		1											
wilde eend.	1943	2280	81	435	350	110	600	1107	213	392	109	56	20	
wintertaling	274	410	10	15	50		40		13				8	
krakeend	5		46	24	2									
smient	185	250	14	65	20		300							
pijlstaart	46	85	22	2	30	40	25				4			
slobeend	15	60	2	8	5		20							
kuifeend	119	77	68	160	160	55	65	2	38	129	4	91	2	
tafeleend	48	110	316	185	45	40	150	540	10	345		30		
gr. zaagbek	16	21		1						1				
nonnetje	37	7	2	3	24	25	15							
bergeend	2	5												
"ganzen"								9						
grauwe gans	1	1												
kolgans			13											
rietgans		77		97			17	16						17
knobbelzwaan	33	24	22	33	25	10	6		9				11	2
wilde zwaan					8							1		
kleine zwaan	12				50			23					16	
buizerd	8	25	9	14	4	3	1	9	13	3	17	1	2	
sperwer				1	1				1		1			
smelleken						1								1
torenavalk	4	19	9	15	2	4	4	5	2	3	12	11	7	
fazant									1		3	2		
patrijs	8	13		11	2	2		17		6	6			
waterral	1													
waterhoen	1		7	17	4	10	4	138	30	7	23	20	216	
meerkoet	832	485	415	690	630	350	320	971	798	85	148	716	121	
kievit	1	150						95			187	231		
wulp	200	240												
kemphaan		32												

Vervolg Riviertelling 14 januari 1978.

rivier	W A A L							M A A S					
	2L	(2L)	3L	(3L)	4L	5-6L	7-8L	13	14	15	16	17	18
"mantelmeeuw"									1				
gr. mantelmeeuw	1			5			6	34					
zilvermeeuw		15		20	5		9	7	154		12	34	27
stormmeeuw		65											
kokmeeuw	24	890	217	185	750	200	400	558	1234	+535	235	161	708
holenduif	150	3860	330		110	20	10	662	167	172	142	297	188
turkse tortel		8		2				52	4			10	1
steenuil		2		3								3	
ijsvogel				1	1								
gr. b. specht	90	3		1		1		1			58	1	80
veldleeuwerik				2	2		2				14		
graspieper				1		1					1		
winterkoning		4		1		2	1	1	2	1	1		
heggemus		3		5				2			3		
grote lijster		2				2		2	5		3	3	
kramsvogel		285		120	5	10		909	781	146	188	224	750
zanglijster												1	
koperwiek		40		250	10	2	30	9	65		1		100
merel		59	5	14	9	2	6	46	1	30	19	18	11
roodborst							1	3	2		3		
koolmees		5	5			6		14	4			7	1
pimpelmees				1					2	2	1	7	1
matkop							4	2				2	
boomkruiper		1				1							
geelgors		14						1					
putter		22						33					
kneu													
sijs		40			1							20	
goudvink		1											
vink								6			1	8	
ringmus		15		7				67			55	27	1
spreeuw		120	200		50	140	240	735	940	310	863	479	611
zwarte kraai		5	5	7	12	22	27	48	34	21	46	190	190
bonte kraai								1					
roek		270	7		20	60		209	81	176		75	41
kauw		405			5	18		106	18	26	67	276	35
ekster		20	3	17	12	14	14	61	68	16	59	56	17
vlaamse gaai		3			1			3	3			4	1

Riviertelling 18 februari 1978.

rivier	W A A L							M A A S					
	2L	(2L)	3L	(3L)	4L	5-6L	7-8L	13	14	15	16	17	18
fuut	30	83	1			3	268						
dodaars	1		9				9	2		2	4	17	
kuifduiker						1							
bl. reiger	4	3	8	1		2	1	5	10	5	6	1	8
wilde eend	218	723	153	175	134	92	145	253	30	251	75	77	73
wintertaling	6	107	17	32	7		2	7	5	9			
krakeend	2		3	2									
smient	363	130			11		21						
pijlstaart	6	13	11	15	4	4				1	2		
slobeend		8	7	2	2		4			3			

Vervolg riviertelling 18 februari 1978.

rivier	W A A L							M A A S					
	2L	(2L)	3L	(3L)	4L	5-6L	7-8L	13	14	15	16	17	18
kuifeend	10	64	16			2		17		6	66	13	41
tafeleend	24		29	3		16	1	138	6	48	54	52	
mandarijneend				1									
brilduiker										2			
grote zaagbek	34		8			1	44						
nonnetje	11	24	4	9		33	8		1				
bergeend			1				1						
grauwe gans	32				8		109						
kolgans		950											
rietgans	52							1					
brandgans							1						
canadagans							4						
nijlgans	2												
"ganzen"	330	580											39
knobbelzwaan	37	24	67	62	14	4	7		2	6		2	2
wilde zwaan		4					2						
kleine zwaan			10		8		7	23					
"zwanen"										6			
buizerd	6	2	9	1	1	5	4	4	4	7	17	1	4
sperwer		1							1	1			
havik					1								
rode wouw		1											
smelleken		1											1
torenvalk	4	8	3	7	5	3	2	7	4	9	7	6	2
fazant		2										1	
patrijs	3	6	5			2	8		3	26	10		
waterhoen	15	24	54	13		1	16	9	52	37	5	39	65
meerkoet	410	1210	904	1468		118	376	617	949	114	501	647	536
scholekster		1											
kievit		368		18									
watersnip		1	1										
wulp			5										
zilvermeeuw		2				2	10		3				
stormmeeuw	2	39	25	17	4	14	19	10	13	4	27	11	15
kokmeeuw		285	144	640	60	120	335	92	1542	356	370	168	417
dwergmeeuw							1						
holenduif					2	1		6		2			
houtduif	25	403	300	51	29	194		286	173	298	560	43	140
turkse tortel		23							3	1		3	1
steenuil					1			2		4			1
ransuil										1			
ijsvogel			1										
groene specht								1					
gr. b. specht		1						1					
veldleeuwerik		16		2							31	22	
graspieper		5	1	6			3		21	1	21		
witte kwikstaart				1									
winterkoning		3		4			1	2	1				
heggemus	2	1		1				3	2	2		2	
grote lijster		7		4				1	1	2	1		3
kramsvogel		5	60	3	86	194	128	87	20	85	146	85	67
zanglijster		3	1	2					1			1	
koperwiek	1		1	1	11	70	21	9	2	1	29	4	6
merel	5	17	14	6	6	5	11	40	11	24	16	10	2
roodborsttapuit								1					

vervolg riviertelling 18 februari 1978.

rivier	W A A L							M A A S						
	2L	(2L)	3L	(3L)	4L	5-6L	7-8L	13	14	15	16	17	8	
roodbortst		1		1	1		1	5	1	4	1		1	
goudhaantje								1						
koolmees		11	3	1			1	9		7	10	12	4	
pimpelmees		3					1	3		8		2	3	
matkop								5						
staartmees								1		1				
boomkruiper													1	
geelgors		1						2						
rietgors		1										5		
groenling		1												
putter					11									
kneu								2		3				
vink		1	1				1	32					3	
keep								2						
ringmus		12						20	4	7		10	15	
spreeuw	80	78	75	63	78	139	69	245	23	162	232	627	654	
zwarte kraai	2	12	8	2	36	46	24	81	39	53	135	107	161	
roek	1	9		13	4	1	6	188	15	31	43		282	
kauw		67	3	30	1			193	38	64	88	16	110	
ekster	2	8	6	11	30	9	14	58	70	59	89	84	23	
vlaamse gaai	1				1			9	1	2	7		1	

★ Henk de Vries, Jan v. Cuykstraat 46, Cuyk.

STOOTVOGELTELLING januari 1978

Bij deze telling is het gehele gebied geteld, miv. 't Maasveld-9.4, wat in dec. ongeteld was gebleven. Het westelijk deel van de Ooy is op vrijdag 6-1 geteld, en een traject van gebied 9 op maandag 9 jan. Aan de telling is door 29 personen deelgenomen.

het weer: De telomstandigheden waren in 't algemeen redelijk tot goed, hoewel het zicht te wensen overliet; daarentegen was er geen of slechts een zwakke wind. Er was sinds de dec.telling geen scherpe weersomslag geweest, slechts een korte kou-periode van een paar dagen.

vr. 6 jan. - zwaar bewolkt; somber, iets heig; geen wind. zicht matig/redelijk
 za. 7 jan. - licht bewolkt; later iets heig; zwakke wind. zicht goed
 zo. 8 jan. - mistig, somber; verslechterend; wind 0 → vrij zwak. zicht tam.slecht
 ma. 9 jan. - mistig, later wat opklarend. zicht matig

de resultaten: 1. Stootvogels

De verwachting dat er geen grote veranderingen zouden plaatsvinden tov. december kwam uit: het zachte, tamelijk constante weer is hiervoor verantwoordelijk. Het aantals- en soortverloop van deze winter is hierdoor in meer of mindere mate afwijkend van voorgaande winters.

De vrijwel gelijke weersomstandigheden in dec. en jan. gedurende de tellingen zijn een factor van betekenis vwb. de betrouwbaarheid der telresultaten = vergelijkingen.

Evenals in december zijn er geen ruigpoten waargenomen, en slechts één blauwe kiek. Bij de buizerden was er een lichte vooruitgang te besneuren (+10%), en dan nog beperkt tot enkele telgebieden. De torenvalk bleef constant; 't aantal sperwers genoeg ook.

- buizerd: Ook nu weer een opmerkelijke concentratie in bepaalde gebieden: in onderstaande tabel resp. 't nummer van de teleenheid; de er waargenomen aantallen; en de gem. dichtheid/100 ha., berekend over opp. gunstig biotoop (netto dichth.)

1.4	3.2	3.5	4.2	4.3	4.5	4.8	5.3	5.4	6.1	7.3	8.2	8.7	9.4	gebiedseenheid
14	25	16	26	37	27	15	15	10	8	12	7	6	7	aantal buizerden
3,5	4,3	3,6	4,2	6,4	3,4	3,3	3,0	2,2	2,0	3,0	3,0	2,3	1,8	netto dh./100 ha.

Het tov. vorige seizoen afwijkende verspreidingsbeeld heeft zich deze telling bevestigd: gebieden die toen 'goed' waren, zoals 4.4, 6.3, 6.4, halen bij lange na niet de aantallen (en dichtheden) van seizoen 1976/77.

Ook opvallend dat de toename tov. dec. 1977 beperkt blijft tot enkele hoofdgebieden, terwijl andere vrijwel exact 'tzelfde aantal bergen; wo. gebied 1, wat nu juist verleden jaar zo'n sterk aantalsverschil liet zien (verslag Mourik 3:6).

buizerd	telgebieden	telling
-toename	2,3,5	jan.'78
-constant	1,4,7,8,9	tov.
-afname	6	dec.'77

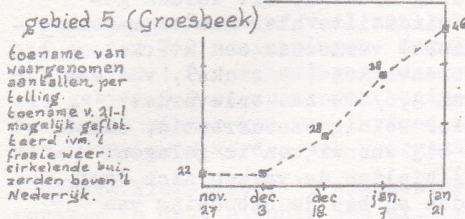
ad. toename: gebied 2 - te verwachten, gezien 't geringe aantal buizerden in december.

gebied 3 - ook vorig jaar een toename.

gebied 5 - idem, alhoewel dit jaar vrij sterk. Voortzetting van de tendens, zoals uit tussentijdse tellingen al bleek.

ad. constant: de constantheid in deze gebieden is opvallend: aantalsvariatie jan. tov. dec. voor deze groep gebieden 0 - 4 %.

Ad. afname: alleen gebied 6, en dan nog in lichte mate. Achteruitgang vooral te wijten aan het geringe aantal buizerden in de eenheden 6.3 en 6.4, terwijl deze gebieden nu juist 'garant' stonden voor een constant blijvend aantal buizerden (zie

Mourik 3:6). Mogelijk hielden zich vanwege het zachte weer een aantal buizerden in het Reichswald op, wat gezien het vermoeden dat hier vrijwel uitsluitend lokale broedvogels fourageren, niet eens onaannemelijk is. De enige drie hier waargenomen buizerden vlogen ibv. de bosrand.

Gebied 6.1 (maasuiterswaard bij Middelaar) werd aanv. 's morgens tussen 09.00 en 09.30 geteld - dwz. ca. $\frac{1}{2}$ u. eerder dan normaal -, dat leverde 2 ex. op, vanwege 't vermoeden dat de buizerden nog niet allemaal in het voedselgebied waren aangekomen, werd dit gebied nogmaals geteld tussen 15.00 en 15.30: dit leverde 8 ex. op; waarmee duidelijk de invloed van 't tijdstip der telling wordt aangetoond, en mn. dat niet te vroeg met de telling kan worden begonnen!

- slaapplaatsen: geen bijzonderheden vernomen; alleen bleken er in 't Personenbos onder Beuningen 3 ex. te slapen.

- kleur: in enkele gebieden werden opvallend gekleurde ex. op nagenoeg dezelfde plaats als in december teruggevonden: in gebied 4,5 en 7.

't geringe aantal witte ex. en het slechte zicht bemoeilijkten echter de herkeningsresultaten.

In gebied 3 zijn de meest volledige waarnemingen gedaan: van de aanwezige buizerden bleek 17% lichter van kleur te zijn (met meer wit in de onderdelen) dan het 'normale' type, welke gekenmerkt worden door een \pm egaal gekleurde bovenzijde en - voorzover zichtbaar - het ontbreken van witte vlakken in de staart en een witte V-vormige borstband, welke overigens sterk in breedte kan variëren.

Waarschijnlijk ligt het percentage 'lichten' nog wat hoger, omdat verscheidene dieren te ver weg zaten om een goede beschrijving mogelijk te maken. Onder deze lichte ex. waren er 4 (= 6%), die opvallend wit waren, dwz. ook gedeeltelijk witte bovendelen bezaten, zoals witte 'epauletten', en een (gedeeltelijk) witte kop. Op Salmorth (4.5) zaten 2 zeer witte, en vrijwel identiek getekende ex. op een afstand van ca. 200 m. uiteen.

In gebied 2 ontbraken licht gekleurde ex.

Geen gegevens: 4-west (Duffelt) wegens slecht zicht en 1-west (Rijk v. Nijm.-w)

In totaal werden 12 opvallend witte buizerden gemeld (dwz. met deels witte bovendelen), verdeeld over de hoofdgebieden volgens onderstaande tabel:

witte buizerden	gebied	1	2	3	4	5	6	7	8	9	% berekend tav. totale aantal buizerden: 3-4%
	aantal	1	-	4	2	1	-	2	1	1	

Daarnaast werden 2 opvallend donker gekleurde ex. waargenomen, dwz. dieren zonder een spoortje wit, ook geen borstband, nl. in gebied 1 en 4. Omdat het waarnemen van donkere ex. veel moeilijker is dan van lichte, mag aangenomen worden dat verschillende 'zwarte' buizerden niet zijn opgemerkt en dat het % dezulken ongeveer even hoog zal zijn als van de 'witten'.

- torenvalk: Tamelijk veel ex. konden op geslacht worden gedetermineerd; alhoewel de leeftijd slechts bij uitzondering viel te bepalen. Ook het matige zicht speelde ons parten (Duffelt).

In totaal werden in de gebieden 1, 3, 4-0, 8 en 9, met in totaal 164 torenvalken resp.

♀/jeugdkleed	- 60 ex.	waargenomen.
♂ (adult vnl.)	- 45 ex.	

Soms betrof het blijkbaar paartjes; dat werd 4x in de Duffelt geconstateerd (8.6/8.7) en 2x elders: gebied 1.5 en 2.1. Een paartje zat op/bij een nest in de Duffelt. Op het totale aantal torenvalken is het aandeel der gepaarden dus niet indrukwekkend, maar diverse zullen niet opgemerkt zijn.

Naar verwachting (afh. van het weer) zal paarsgewijs opereren in februari dukker gezien worden. Opmerkelijk was verder nog dat weer weinig biddende ex. werden gezien, evenals trouwens in december. Mogelijk heeft de windstilte hier mee te maken.

torenvalk	telgebieden	telling
-toename	1,3,9	jan.'78
-constant	2,4	tov.
-afname	5,6,7,8	dec.'77

Gebied 1.6 (Lindenholt) vertoonde een sterke concentratie van torenvalken (9 stuks), wat een locale dichtheid van 3,6/100 ha. opleverde. De valken hebben hier weinig concurrentie, omdat 't gebied zo dicht bij woonwijken is gelegen. Ook in 3.2 (Circul) hielden de valken zich door-

gaans langs de randen op (langs de stuwwal, bij grienden en bij de bebouwing van Ooij en Wercheren.). Over de Ooypolders valt meer te vertellen; het aantal torenvalken is hier vergeleken met 2 seizoenen geleden sterk gestegen:

gebied / aantal in	jan.'76	jan.'77	jan.'78
Ooypolder	12	40	60
Duffelt	7	73	89

Beïnvloedende factoren:

- sterke wind jan.'76
- sneeuwperiode eind dec.'75, waardoor wegtrek.

De december-aantallen in eerst-

genoemd seizoen waren echter ook laag (Mourik 2:4).

Een vergelijking van de januari-aantallen der betreffende seizoenen op basis van het in het seizoen 1975/76 getelde gebied in Rijk van Nijmegen eo. levert (in %) de volgende toename op, met jan.'76 = 100; vanwege de relatieve onbetrouwbaarheid van die januari-telling volgt in de 2^e rij een vergelijkende reeks cijfers op basis van dec.'75 = 100; omdat zo een geflatteerd beeld voor het seizoen 1975/6 ontstaat - wegtrek van torenvalken, eind dec. - zal het werkelijke toenamecijfer voor de volgende seizoenen tov. 1975/6 tussen beide zo verkregen waarden in liggen. In kolom 4 en 5 een zelfde benadering voor het gehele getelde gebied zoals dat sinds seizoen 1976/77 wordt geteld, met als basis jan.'77 = 100. In de 3^e rij 't relatieve verschil tussen de jan.- en de voorafgegane dec.-telling van dat seizoen; in rij 4 idem, maar dan absoluut (werkelijke aantalsvermindering); en tenslotte in de 6^e rij de werkelijk getelde aantallen torenvalken, die aan deze vergelijkingen ten grondslag liggen; rij 5: verhouding torenvalk : buizerd.

torenvalk, januari-telling	1975/6	1976/7	1977/8	1976/7	1977/8
toename (basis = 100)	100	308	380	100	131
toename (dec.'75 = 100)	- 67	210	260		
af/toename tov. december	- 34	- 5	+ 0	(rel. = %)	
af/toename tov. december	- 29	- 12	+ 0	(abs.)	
verhouding tot buizerd	3,3	2,1	1,6	(torenvalk = 1; in decimalen)	
getelde aantal torenv.	60	185	228	200	262

De toename van de torenvalk in ons winterkwartier blijkt dus duidelijk; zeer interessant te weten hoe de winterpopulatie volgend jaar zal zijn, omdat op basis van de gegeven 3-j-cyclus van de veldmuis, er volgend jaar weer een minimum zou moeten plaatsvinden.

- sperwer: Meer ex. dan bij enige voorgaande telling gezien, nl. tenminste 21 (21 - 23); echter niet evenwichtig over de verschillende telgebieden verdeeld: de meeste werden in de Duffelt waargenomen (8 ex.). In gebied 5 werd dit maal geen enkel ex. gezien (dec. 4 ex.). Uit telgebied 6 komt een melding van een ♂ dat zich doodgevlogen had tegen een ruit (mevr. Reynders); 't was een ex. met een deense ring. Voor zover vermeld, nog de geslachtsverhouding; tussen haakjes de aantallen voor de Duffelt:

sperwer	♀	5	(1)	
	♂	10-12	(4)	hiervan 3 (2) ad. en 2 (2) juv.

- havik: Kwam goed uit de bus met 4 ex in 3 gebieden. Oa. 1 ad ♂, 1 juv. ♂ en 1 ad ♀. 't ex. van de Duffelt bevond zich op ca. 5 km. vanaf het Reichswald (juv. ♂) 't ex. van de Kop van Limburg op 2 km. vanaf de heuvelrug; de beide andere op/bij de bosrand.

- smelleken: Relatief veel smellekens deze winter: uit gebied 7 2 waarnemingen, mogelijk 't zelfde ex. betreffend (♂), uit gebied 1 2 waarnemingen, waarvan één gedurende de telling (♀), uit gebied 6 2 waarnemingen, buiten de telling en 2 ex. betreffend. De zachte winter kan van invloed zijn op het bij ons blijven 'hangen' van 't smelleken. Overigens werden ook voorgaande winter vrij veel ex. gezien.

- blauwe kiekendief: 't omgekeerde beeld: 't aantal is duidelijk beneden 'normaal', evenals in dec. slechts één ex. (♀), maar nu in gebied 6 (Zelderse Driesen). Oorzaak: verm. dezelfde als bij smelleken: de kiekendieven blijven noordelijker; idem vwb. de ruigpootbuiserd: nog geen enkel ex. gezien tijdens de tellingen, wel gedurende de trekperiode (okt.).

resultaten 2. niet-stootvogels

De zachte winter heeft duidelijk invloed op het aantalsverloop van verschillende soorten, mn. steltlopers zijn deze januari-maand goed vertegenwoordigd.

- fuut: Grote concentraties in de Ooypolder: Kaliwaal en Bizonbaai; en Rijk v. Nijmegen-west: grintgat Weurt ca. 60 ex., Kaliwaal Leeuwen (buiten het telgebied) 150 ex. Verder nog enkele ex. verspreid op kleinere plassen. Wychens Ven niet geteld.

- dodaars: Erg veel vergeleken met voorgaande tellingen, vnl. als gevolg van het hoge water (natte herfst) en 't zachte weer (geen ijsvorming). Vooral gebied 1 springt eruit: hier in kleine groepjes op de hoofdweteringen.

- blauwe reiger: 't aantal overwinterende reigers bij ons ligt vrijwel 50% hoger dan verleden jaar. Goed broedseizoen? Ze houden zich deze winter veel minder in de weilanden op; dit vanwege de hogere waterstand in de poldersloten en verm. vanwege de geringere omvang van de mollen'plaag': Nu alleen in de Ooypolder nog erg veel mollen; vooral in Rijk v. Nijmegen-west daarentegen zeer weinig.

- canada gans: De waargenomen groep is ongetwijfeld dezelfde als die van verleden jaar januari; ook op dezelfde plaats.

- witgatje: Alhoewel praktisch bij elke wintertelling present, toch nooit in zulke aantallen. Langs Oude - en Nieuwe Wetering in gebied 1 (Beun. Veld en Lindenholt) groepjes van 3-5 ex. bijeen.

Telling jan. 1973

(T) = jan. 1977

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	T	(T)
1. buizerd	53	11	70	160	33	16	27	24	16	415	414
2. torenvalk	46	11	60	89	8	6	10	16	16	262	200
3. smelleken	1	-	-	-	-	.	1	-	-	2	3
4. spierwer	2	-	3	8	-	3	-	2	3	21	19
5. havik	-	-	-	1	2	1	-	-	-	4	4
6. blauwe kiek	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	6
Totaal	192	22	133	258	48	27	38	42	35	705	645
7. fuut	60	-	130	-	-	-	-	-	-	190	
8. dodaars	31	2	5	2	1	-	-	1	-	42	23
9. blauwe reiger	46	10	26	33	1	5	7	7	16	151	110
10. grauwe gans	-	-	1	-	-	-	-	19	-	20	-
11. rietgans	33	-	74	6150	-	7	-	-	-	6200	11500
12. kolgans	-	-	-	200	-	-	-	-	-	200	400
13. canada-gans	-	-	-	10	-	-	-	-	-	10	10
14. kievit	1500	-	150	790	-	-	37	-	225	2700	60
15. goudolevier	140	-	-	137	-	-	-	-	-	277	1
16. wulp	-	-	240	-	-	-	-	-	2	240	46
17. watersnip	9	-	-	-	-	-	-	-	-	9	10
18. witgatje	17	-	-	2	-	-	-	-	-	19	1
19. kempmaan	-	-	32	-	-	-	-	-	-	32	-
20. holenduif	-	-	-	14	-	-	-	-	-	14	
21. steenuil	-	-	5	6	-	-	-	-	-	11	
22. ysvogel	1	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-
23. groene specht	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
24. grote gele kwik	1	2	-	-	-	-	-	-	-	3	-
25. klapekster	-	-	-	.	-	-	-	-	-	(1)	1
26. putter	-	-	33	-	-	-	-	-	-	33	-
27. goudvink	-	-	1	-	-	-	-	1	-	2	-
28. sijs	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
29. ekster	25	x	x	20	x	x	x	270	x	315	x
30. roek	152	40	275	25	125	66	78	175	68	1004	662
ree	1	-	-	23	-	-	-	-	-	24	15

telgebieden:

1. Rijk v. Nijmegen-west	3. Ooypolder	6. Kop v. Limburg
2. Rijk v. Nijmegen-zw.	4. Duffelt	7. Beerse Maas
	5. Bekken v. Groesbeek	8. Maasheggen-noord
		9. Maasheggen-zuid

medewerkenden:

G.Boumans (9); J.v.Dokkum (1); A.v.Dijk (1); B.Engelen (2); R.Gorissen (1); B.Haentjes (8,9); P.Haentjes (8,9); W.Helmer (3); W.Hienmann (4); F.Hofman (6); R.Honing (1); O.v.Hoorn (3); H.Klaassen (5); G.Kolman (7); G.Muskens (4,5); J.Post (8,9); M.Reynders (8); L.Rovers (8); J.Thissen (4,5,6); P.Thissen (4); H.Verhoeven (8); K.Verhoeven (8); D.Visser (1,3,4); R.Vos (3,4); H.de Vries (7); J.de Vrieze (1); P.Walvius (5); Th.Wilbers & Zn. (8,9).

alle waarnemers weer hartelijk dank!

★ Dick Visser, Weezenhof 32-67, Nijmegen.

PATRIJZEN - ONDERZOEK in.....

..... BEMMELSE POLDER

..... GENDTSE POLDER

..... OOOY -POLDER

Tussen najaar 1976 en voorjaar 1977 heeft in drie polders in de buurt van Nijmegen een patrijzenonderzoek plaatsgevonden. De Bemmelse Polder en de Gendtse Polder liggen beide ten Noorden van de Waal, tussen de Waal en de winterdijk die aan de zuidkant ligt van de dorpjes Bommel en Gendt. De beide polders bestaan vnl. uit vochtig grasland met in het Noorden, parallel aan de winterdijk, een tichelgatenkompleks, ontstaan t.g.v. klei-afgravingen t.b.v. de steenbakkerijen. In dit tichelgatenkompleks bevindt zich een aantal voedselrijke plassen. Bovendien liggen in beide polders enkele droge ruigten, vooral rondom de steenfabrieken waarvan er in iedere polder 2 zijn gebouwd. De totale opp. van beide polders bedraagt 765 ha.

De Ooy-polder ligt ten Zuiden van de Waal, tussen de Waal, de Duitse grens en de stuwwal van Nijmegen. De uiterwaarden van deze polder bestaan vnl. uit vochtig grasland, waarin zich enkele steenfabrieken, enkele gegraven plassen (vrijwel zonder vegetatie), enkele voedselrijke plassen met oevervegetatie, een tichelgatenkompleks en een rietgors bevinden. Voor het binnendijks gelegen gedeelte van deze polder geldt, dat in het westelijk deel grasland meer dan de helft van de totale opp. beslaat, in het oostelijke deel bouwland en boomgaarden meer dan de helft van de totale opp. beslaan terwijl het middengedeelte een tichelgatenkompleks is, bestaande uit een aantal steenfabrieken, weiland, bouwland, boomgaarden en een natuurreservaat: de Groenlanden, groot 34 ha., dat een aantal kleiputten omvat, die zijn ontstaan na afgravingen. De totale oppervlakte van de Ooy-polder bedraagt 3200 ha.

Bij het onderzoek is uitgegaan van de vooronderstelling, dat de algemene tendens in de stand van de patrijzenpopulaties, een achteruitgang, -niet alleen in Nederland maar ook daarbuiten-, zich zou voordoen in het te onderzoeken gebied. Op basis van deze vooronderstelling werd de doelstelling van het patrijzenonderzoek als volgt geformuleerd:

- welke factoren zijn verantwoordelijk voor de achteruitgang van de patrijzenstand;
- welke maatregelen moeten ter voorkoming van een verdere daling worden genomen.

Het onderzoek is als volgt uitgevoerd:

Er werden contacten gelegd met jagers en jachtopzieners uit de verschillende in de polders gelegen jachtterreinen. Via hen is informatie verkregen over de grootte van de schommelingen in de patrijzenpopulaties, over bejagingsmethodes, predatie en andere factoren die van invloed kunnen zijn op de patrijzenstand. Verder zijn, indien voorhanden, afschotgegevens verstrekt.

Het gehele gebied is in kaart gebracht. Alle tijdens dearteringswerkzaamheden waargenomen patrijzen en patrijkskluchten zijn op deze kaart uitgewerkt, evenals de resultaten van patrijzentellingen in de Bemmelse en de Gendtse Polder op resp. 28 en 29 december 1976, twee dagen, die volgden op de nieuwrijke nacht van 27 december.

Op basis van deze gegevens is de decemberstand van de patrijzenpopulaties bepaald voor de verschillende jachtterreinen. De resultaten van deze standbepaling staan vermeld in het volgende staatje:

1. Westelijk deel Ooy-polder + groot deel tichelg.k. (1546 ha.)	: 560-590 patr. = 36,5-38,4 p/100ha	
2. Oostelijk deel Ooy-polder + klein deel tichelg.k. (1653 ha.)	: 255 patr. = 15,4	"
3. Bemmelse Polder (395 ha.)	: 140 patr. = 44,3	"
4. Gendtse Polder (368 ha.)	: 320 patr. = 86,5	"

Bij de beoordeling van deze dichtheden (de decemberstand) dient in ogenschouw te worden genomen dat de goede zomer van 1976 heeft geleid tot een bijzonder gunstig verloop van het broedseizoen. Minder zonnige, koelere en vooral vochtigere zomers (b.v. 1975) benadelen het broedsucces in belangrijke mate. Bovendien bleek de algemene tendens - een achteruitgang in de patrijzenstand - in het onderzoeksgebied niet aanwezig. In de afgelopen jaren is de patrijzenstand door gelijk gebleven of zelfs vooruitgegaan.

Van belang voor de verschillen in dichtheid in de verschillende onderdelen van het onderzoeksgebied bleken vooral de volgende eigenschappen van het biotoop:

- in overwegend bouwlandgebieden werd een lage patrijzenstand aangetroffen; dit wordt veroorzaakt door het zeer intensieve grondgebruik, de grote percelen en het veelvuldig gebruik van onkruid- en insectenbestrijdingsmiddelen, factoren die een nadelige invloed hebben op de geschiktheid van het biotoop en de voedselsituatie.
- naarmate een groter deel van het biotoop bestaat uit verwilderd grasland is de patrijzenstand hoger; de hoge patrijzenstand in de Gendtse polder kan hierdoor vnl. worden verklaard.
- beide factoren zijn aan elkaar gekoppeld omdat een hoog percentage bouwland gepaard blijkt te gaan met een laag percentage verwilderd grasland.
- de mate waarin het terrein uit weiland bestaat, evenals de totale lengte van sloten, hagen, wallen etc. per 100 ha. bleek niet van invloed op de patrijzenstand.

Daarnaast kunnen een aantal terreinspecifieke factoren van invloed zijn (geweest) op de hoogte van de patrijzenstand. Zo wordt in het westelijke deel van de Oooy-polder in de winter intensief gevoerd en wordt alle moeite gedaan om maaiverliezen te voorkomen. In het oostelijke deel van deze polder wordt alleen in strenge winters gevoerd. In dit gedeelte komt plaatselijk los zand voor waarin patrijzen kunnen rullen (een zandbad nemen). Ondanks de hoge stand bij dergelijke rulplaatsen is in dit terrein de patrijzenstand aanzienlijk lager dan in het westelijke deel van deze polder.

Voor de Bemmelse polder geldt, dat de verstoring door rekreanten en industrie erg hoog is, terwijl er toch een redelijk hoge patrijzenstand aanwezig is. Dat recreatie van invloed is op de patrijzenstand blijkt in de Gendtse polder, waar de hoogste concentraties patrijzen voorkomen in de minst gestoorde gebieden. Van belang is verder dat de polder als geheel in de periode 1972-1976 niet meer heeft gefunctioneerd als opvangbassin voor overtollig Waal-water en daardoor overwinteringsplaats kon zijn voor de patrijzen. Vandaar wellicht mede de uitzonderlijk hoge stand in deze polder.

Op grond van deze resultaten van het onderzoek kan worden gekonkludeerd dat de structuur van het biotoop (bouwland of ruig grasland) en de weersgesteldheid van groot belang zijn voor de patrijzenstand. Andere factoren zoals wintervoeding, maaiverliezen, verstoring etc. leiden niet tot een éénduidig

beïnvloedingsbeeld van de patrijzenpopulatie. Om hier meer klaarheid over te krijgen is dan ook verder onderzoek noodzakelijk. Met name valt te denken aan meerjarige bestandsopnames en afschotgegevens, voedselonderzoek, ringeksperimenten en gericht onderzoek naar het effect van biotoopverandering en wijziging in bejaging. Op grond van deze en andere gegevens kunnen de factoren bepaald worden die van invloed zijn op de patrijzenstand. Zij kunnen vervolgens worden aangewend om hetzij deze stand te maximaliseren, hetzij het functioneren van het oecosysteem te optimaliseren, waarbij laatstgenoemde toepassing in het kader van een verantwoord beleid t.a.v. natuurbehoud en milieubeheer te prefereren is.

★ Ronald Peeters, Vondelstraat 21, Nijmegen.

Actie anti-jacht op trekvogels

Het Belgische Verbond tot Bescherming van de Vogels, Durentijdlei 8, B 2130 Brasschaat, België, heeft een sticker (hierbij afgebeeld), twee kleine aanplakbiljetten en een grote poster uitgegeven aangaande 'NEEN... GEEN JACHT OP TREKVOGELS'. Dit propagandamateriaal wordt uitsluitend verkocht ten behoeve van het 'Internationaal Fonds voor de Bescherming der Trekvogels'. De stickers worden voor Bfrc 20 per stuk verkocht, evenals elk der aanplakbiljetten. Terwijl Bfrc 50 voor de grote poster wordt gevraagd, die een jager voorstelt die een snip schiet. Het is een reproductie van een aquarel, geschilderd door Jean Depiesse, ontwerper van het eerder uitgegeven aanplakbiljet getiteld: 'Vogels horen thuis in de Natuur'.

Overmakingen worden verwacht op PCR Nr. 000-0296530-01 van het Belgische Verbond tot Bescherming van de Vogels, 2130 Brasschaat, België onder vermelding 'ten behoeve van Int. Fonds Bescherming Trekvogels'.

Overgenomen uit: "Het Vogeljaar", 26/1-78.

Ingezonden Mededeling.

OP WEG NAAR ALTERNATIEVEN.

De wijze waarop onze inheemse fauna beheerd wordt laat nog wel eens wat te wensen over. Allerlei personen en instanties zien het als hun taak ingrepen in de natuur te plegen waarmee ze, bewust of onbewust, invloed uitoefenen op het wel en wee van onze dierpopulaties. Bij al deze activiteiten realiseert men zich vaak onvoldoende dat ieder menselijk ingrijpen een keten van reacties teweeg brengt; vrijwel zonder uitzondering leidt dit tot verarming van flora en fauna.

In de achterliggende periode heeft Stichting Kritisch Faunabeheer bij herhaling gewezen op misstanden bij het beheer van de inheemse fauna. In de meeste gevallen bleek onkunde, onvoldoende kennis van de ecologie, de voornaamste oorzaak te zijn voor het gesignaleerde wanbeheer. Kennelijk is het niet voldoende om de zwakke plaatsen in het faunabeheer aan te duiden, er moet meer gebeuren. We zullen moeten aangeven op welke wijze onze fauna verantwoord beheerd kan worden, we zullen de alternatieven moeten formuleren. Hieraan gaan we werken.

Enige tijd geleden werd door het bestuur van Stichting Kritisch Faunabeheer de Beheerscommissie ingesteld. De opdracht die deze commissie gekregen heeft kan als volgt omschreven worden:

"Het formuleren en propageren van maatregelen die leiden tot een moreel en wetenschappelijk verantwoord faunabeheer"

Het zal duidelijk zijn dat deze opdracht verre van eenvoudig is. Voordat beheersmaatregelen geformuleerd kunnen worden zullen we eerst moeten weten welke plaats een diersoort inneemt in het ecosysteem. Een uitgebreide bestudering van de ecologie van de soort is dan ook onontbeerlijk. Voor deze omvangrijke taak is de commissie aangewezen op de hulp van al diegenen die zich in willen zetten voor een beter beheer van onze fauna.

Het ligt in de bedoeling dat de Beheerscommissie als een overkoepelend en coördinerend orgaan gaat functioneren. Onder verantwoordelijkheid van de commissie zullen werkgroepen zich bezig gaan houden met de problemen van de afzonderlijke diersoorten. Deze werkgroepen worden ingesteld per soort of per groep van soorten. Bij de bestudering van een soort vormt de ecologie het centrale thema. De taak van iedere werkgroep bestaat uit drie belangrijke elementen:

- Literatuuronderzoek. Voor iedere soort moet een overzicht gemaakt worden waarin alle, uit de literatuur bekende, ecologische gegevens zijn opgenomen. Aan de hand van dit overzicht kan worden vastgesteld op welke punten verder onderzoek wenselijk of noodzakelijk is.
- Eigen onderzoek. Indien de leden van een werkgroep daartoe in de gelegenheid zijn kunnen zij besluiten zelf onderzoek te gaan doen. Dit kan zijn ter controle of ter aanvulling van de gegevens uit de literatuur.
- Verslaggeving. Iedere werkgroep zal haar bevindingen neerleggen in een verslag. Een samenvatting hiervan kan dan als artikel in ARGUS gepubliceerd worden. Eventueel bestaat de mogelijkheid om het verslag in z'n geheel te publiceren als "Ecologisch Rapport" van Stichting Kritisch Faunabeheer.

Ter ondersteuning van de activiteiten van de werkgroepen zal de Beheerscommissie zich bezig houden met zaken van meer technische aard. Hierbij kan gedacht worden aan het benaderen van personen en instanties met voorstellen of verzoeken namens een werkgroep of aan het organiseren van werkbijeenkomsten en symposia. In principe wordt de bijdrage van de Beheerscommissie bepaald door de wensen en noden van de werkgroepen.

Voor welke diersoorten werkgroepen worden opgericht hangt af van de belangstelling van degenen die ons actief willen steunen. Natuurlijk heeft de commissie wel een aantal wensen. Ze zou graag meer ecologische informatie hebben over de soorten die in de jachtwet genoemd worden. Het is ons, met name, niet duidelijk waarom een aantal in deze wet genoemde predatoren en aaseters zo fel bestreden dienen te worden. Tal van andere soorten dreigen min of meer geruisloos uit onze fauna te verdwijnen. Dit geldt voor de meeste soorten amfibieën en reptielen. Verder voor een aantal soorten insecten (vliegend hert, vuurvlieder), sommige vogelsoorten (vooral predatoren) en voor een aanzienlijk aantal zoogdieren (vleermuizen, slaapmuizen).

Een betere kennis van de ecologie vormt de eerste stap op weg naar een verantwoord beheer van deze populaties, temeer omdat voor de meeste van deze soorten een actief beheersbeleid noodzakelijk is. Het spreekt vanzelf dat de mogelijkheden voor de vorming van werkgroepen niet door bovenstaande opsomming beperkt worden. Iedereen kan, met zijn eigen specifieke kennis en interesse, een bijdrage leveren tot een moreel en wetenschappelijk verantwoord faunabeheer. Wij rekenen op Uw daadwerkelijke steun.

★ Ed J. Gubbels.

Degenen die zich als lid van een werkgroep willen opgeven kunnen naar onderstaand adres schrijven. Graag met duidelijke vermelding van de diersoort(en) waar Uw belangstelling naar uitgaat. Wij zullen dan zo spoedig mogelijk contact met U opnemen.

Beheerscommissie
Stichting Kritisch Faunabeheer.
p/a H.v.Everdinck
Hogezijde 7
DEN HAAG. telf 070-669515

HET VAKBLAD VOOR DE ORNITHOLOOG

Abonnementen:

W.v.d. Coelen
Jac. Canisstr. 6, Nijmegen
tel. 080-233278

Nieuwe SOVON-projecten

(Ingezonden mededeling)

Toen het einde van het Atlasproject voor Broedvogels in zicht kwam en het niet alleen duidelijk werd dat dit project een succes was geworden, maar ook dat er in den lande behoefte bestond aan vervolgpjecten, heeft het bestuur van SOVON zich beraden op hetgeen er in de toekomst gedaan zou kunnen worden. Gelet op het huidige bestand aan medewerkers, dat rond de 2.000 personen bedraagt, zal een nieuw landelijk project enigszins aan moeten sluiten bij het Atlasproject voor Broedvogels. Voor het slagen van een nieuw groot landelijk project met zeer veel medewerkers, moet aan een aantal eisen voldaan zijn, te weten:

- a. Er moeten duidelijke invulkaarten komen met eenvoudige vragen, die niet voor tweeërlei uitleg vatbaar zijn;
- b. De oproep tot deelname aan een dergelijk project moet onder een zo breed mogelijk vogelaarspubliek worden verspreid.

Het enige project dat hieraan voldoet en waaraan weer alle amateur-veldornithologen kunnen meewerken, bleek een Atlasproject voor Winter- en trekvogels te zijn. Op de vergadering van het Algemeen Bestuur van SOVON van 24 september jl. is besloten dit project te organiseren voor de periode augustus 1978 tot en met mei 1983. Het Dagelijks Bestuur tracht momenteel subsidie voor dit project te krijgen. De oproep tot deelname zal in een zo groot mogelijk aantal landelijke en regionale tijdschriften voor vogelstudie worden geplaatst.

Doel van het Atlasproject voor Winter- en trekvogels is het in kaart brengen van de verspreiding van alle in Nederland in het wild voorkomende vogels. Daarbij zijn twee aspecten van belang: waar zijn de vogels en wanneer zijn zij daar? Om beide vragen te kunnen beantwoorden is het niet alleen nodig om het onderzoek in Atlasblokken te laten plaatsvinden, maar ook in perioden van steeds één maand. Aan de medewerkers wordt dan ook gevraagd per blok op te geven of een soort in een bepaalde maand aanwezig is geweest. Dit project zal weer een voornamelijk kwalitatief onderzoek worden, waarbij de mogelijkheid is opengelaten aan te geven hoeveel vogels er in een blok aanwezig zijn.

Het Atlasproject voor Winter- en trekvogels richt zich in de eerste plaats op de verspreiding van de vogels buiten de broedtijd. Daarnaast wil het inzicht geven in de vogeltrek over Nederland. Daarom was het eveneens nodig in de broedtijd te gaan onderzoeken, voornamelijk om de trek van noordelijke en (sub)arctische broedvogels vast te leggen. Ook dan wordt alleen de aan- of afwezigheid van een soort in een blok genoteerd. De codelijst heeft dus niet te worden gebruikt.

Behalve waar en wanneer is het ook belangrijk hoeveel vogels er zijn. Om daar enig inzicht in te krijgen zal naast het Atlasproject voor Winter- en trekvogels een speciaal telproject voor wintervogels worden uitgevoerd. Dit project is gebaseerd op de Punt Transekt Tellingen (P.T.T.) methode. Dergelijke wintervogeltellingen worden al sinds jaren gehouden in Amerika (waar de methode werd ontwikkeld), Canada, Zweden en West-Duitsland. Het principe van de PTT methode is, dat de medewerker tenminste éénmaal per winter een door hemzelf vast te stellen route aflegt en onderweg op 20 telpunten gedurende 5 minuten alle daar waargenomen vogels noteert. De telpunten liggen 200 - 400 m van elkaar. Wanneer men van een vervoermiddel (fiets of auto) gebruik maakt, mogen de afstanden groter zijn.

Uit de resultaten van deze tellingen wordt per soort per jaar een indexcyfer berekend dat aangeeft hoe vaak deze soort werd waargenomen per 100 telpunten. Wanneer men de indexcyfers van de verschillende jaren van een soort vergelijkt, krijgt men een idee over de toe- of afname van het aantal vogels van die soort dat in Nederland overwintert.

De wintervogeltellingen, die SOVON in Nederland denkt te gaan organiseren, worden gehouden in een drietal telperiodes (half november, tweede helft december en half februari). De belangrijkste telperiode is die van de tweede helft van december, deze duurt tenminste 16 dagen waarin 3 weekenden vallen. De beide andere telperiodes duren 9 dagen (twee weekenden). De waarnemer kan zelf beslissen op welke dag in een telperiode hij zijn traject aflegt.

Bij de wintervogeltellingen gaat het in de eerste plaats om 'landvogels' en wel voornamelijk om de algemenere soorten. Voor watervogels, ganzen en steltlopers worden reeds gedurende een aantal jaren maandelijks tellingen georganiseerd. De telperiodes van de wintervogeltellingen zijn zo gekozen, dat zij overeenkomen met de data van de waterwildtellingen, zodat men gelijktijdig aan beide projecten kan deelnemen.

★ R.M. Teixeira
Algemeen coördinator Atlasproject
Kemperbergerweg 67, Arnhem (085 - 452991)

AGENDA

voor bijzonderheden zie pagina 5: Activiteiten.

zaterdag	15-04	Riviertelling
zondag	16-04	Excursie Hatertse Vennen
maandag	17-04	Avondje Vogelen
zaterdag	22-04	Zwarte Stern Campagne
dinsdag	25-04	Schrijf- en werkavond
zaterdag	29-04	Zwarte Stern Campagne
dinsdag	02-05	Kontaktavond (Gierzwaluw-Jos v. Dokkum)
donderdag	04-05)	-Vogelkamp 't Woold
zondag	07-05)	
zaterdag	06-05	Excursie Gassel
dinsdag	09-05	Avondje Vogelen
dinsdag	09-05	Schrijf- en werkavond
dinsdag	23-05	Schrijf- en werkavond
zaterdag	27-05	Excursie Flevopolder
maandag	05-06	Avondje Vogelen
dinsdag	06-06	Kontaktavond (Fuut-mevr. Reinders)
dinsdag	13-06	Schrijf- en werkavond
zaterdag	17-06	Excursie Ooy-polder
dinsdag	27-06	Schrijf- en werkavond

WERKGEBIED van de V.W.G. Rijk van Nijmegen e.o.

- - Rijk van Nijmegen
- - De Nederlandse en Duitse Ooy-polders
- - Land van Maas en Waal oostelijk van de lijn Wamel-Megen
- - De Brabantse Maasoever vanaf Vierlingsbeek t/m Megen
- - De kop van Limburg t/m Bergen
- - De Betuwe zuidelijk van de Linge

IN DIT NUMMER:

Redactioneel	pag. 1
Van de Bestuurstafel	pag. 2
Activiteiten	pag. 5
Waarnemingen	pag. 8
Riviertelling januari - februari 1978	pag. 13
Stootvogeltelling januari 1978	pag. 16
Patrijzen-onderzoek	pag. 21
Actie anti-jacht op trekvogels	pag. 24
Op weg naar alternatieven	pag. 25
Nieuwe SOVON-projecten	pag. 28
Agenda	pag. 29

